

bruget og Søerhvervene ere naturlige Næringsveje; Industrien ikke, til den have vi ikke Raaprodukter, som ere en af Forudsætningerne for Industrien. Ja, det ærede Medlem for Horsens (Fraenkel) har tilstrækkelig paavist, at de allerfleste store Industrier tage deres Raaprodukter ude fra. Det er ikke blot Tilfældet med det, han nævnde, Bomuldsindustrien, men det er Tilfældet med mangfoldige andre. Den største Jernfabrikant, Krupp, henter saaledes meget af sit Raajern fra Spanien og Nordlandet. Og saaledes kunde man nævne utallige Forretninger, der hente Raamaterialierne ude fra. Nej, det eneste Raaprodukt, som det i Virkeligheden kunde spille nogen Rolle at have i Landet, er Kraftkilden Kul. Men der har det ærede Medlem for Horsens ogsaa fuldstændig Ret i, at vi have Kul billigere end mangfoldige af de største Fabrikbyer, fordi vi til saa godt som alle vore Byer have den billige Forbindelse paa Kulhavnen Newcastle. Nej, det, som betinger en Industri, er, om man har en opvakt Befolkning og dygtige Kræfter, foretagsomme Folk til at sætte den i Gang. Nu tror jeg — det pleje vi dog at mene —, at vort Folk er nogenlunde oplyst og opvakt og staar paa Højde med Befolkningen i den øvrige Verden. Jeg tror, at vi i Virkeligheden i saa Henseende godt kunne stille os ved Siden af andre Lande. Og hvad dygtige Ledere angaar, saa er der en Ting, som yderligere har slaaet mig, naar jeg er kommen over til Sverige, og det er at se, at ikke blot de Forretninger, som Danske have oprettet derovre, men ogsaa adskillige af dem, som ere oprettede for svensk Kapital og ejes af Svenskere, have danske Mænd til Ledere. Vi have netop det, som er Forudsætningen for ogsaa at drive Fabrikvirksomhed, og det forekommer mig, at naar dette er Tilfældet, er det nok værd at overveje, om der ikke var nogen Grund til hos os at søge at fremme Industrien ad samme Vej, ad hvilken den er fremmet i andre Lande.

Det er nemlig en Fejltagelse, naar man siger, at det behøves ikke her til Lands, hvor vi have set vor Industri gaa frem uden lignende Beskyttelse, set den gaa saaledes frem, at den endogsaa har kunnet udføre adskilligt til den øvrige Verden. Noget saadant have vi nemlig set, thi det er jo ikke rigtigt, hvad det ærede Medlem for Randers Amts 3die Valgkreds (Bjerre) i Gaar sagde, at vi kun udføre Fabrikvarer for nogle Hundrede Kroner. Nej, vi udføre Fabrikata for nogle og tyve

Millioner Kroner! Vi have en Industri, der under det lille Maal af Beskyttelse, vi have haft, har udviklet sig ret godt. Men vi maa ikke derover glemme, at samtidig er i de sidste 10—12 Aar af forrige Aarhundrede vor Indførsel af fremmede Industrivarer vokset med 100 Mill. Kr. Og vi kunde være ret godt tjente med, om nogle af de mange Millioner, som tjenes paa disse importerede Varer, kunde blive her i Landet, ved at vi fulgte noget i samme Spor som den øvrige Verden, i Stedet for ved Nedsættelse af Beskyttelsen at undergrave bestaaende Virksomheder.

Saa fortæller man — det er ikke kommet saa stærkt til Orde her i Salen, men jeg ved, at det bestandig kommer stærkt til Orde ude i Landet, naar der tales om Toldsagen, og naar man søger Støtte for Frihandelsideerne — man fortæller, at Beskyttelsen vil bevirke, at Arbejderne flytte til Byerne, saa at man derved berøver Landbruget dets Arbejds-kraft. Jeg ved, at denne Betragtning gøres hyppigt gældende, men uden større Ret. Det er ganske vist saa, at Arbejderne imellem flytte til Byerne for at faa større Lønninger, men naar de ikke kunne faa det, og de saa alligevel ønske at flytte, saa flytte de ikke til Byerne her i Landet, men til Byerne i andre Lande; saa vandre de ud, og jeg tror, at det er det, Samfundet i dets Helhed er mindst tjent med.

At holde paa Landbrugets Arbejds-kraft er i det hele en vanskelig Opgave. De, der have ment at naa det ved at skabe en talrigere Husmandsstand, ere sikkert ogsaa blevne skuffede. Jeg har i alt Fald gjort den Iagttagelse i en Egn, hvor Statshusmændene ere komne op i stort Tal, at det snarest dermed er blevet vanskeligere at faa Arbejdet udført, fordi Landarbejderne nu have faaet deres egen Virksomhed. Derfor bør man naturligvis alligevel støtte denne Sag, men man maa blot ikke tro, at man ad den Vej skaffer mere Arbejds-kraft paa Landet; og man maa heller ikke staa i den Formening, at man derved i stort Maal forøger vort Lands Velstand. Thi hvad vi udføre, vil i det hele og store blive det samme, enten Ejendommene ere fordelte paa flere eller færre Hænder. Nej, det som maa være Maalet, hvis man vil øge Landets Velstand, er at faa udviklet de Virksomheder her i Landet, gennem hvilke vi ellers maa skatte de mange Millioner til andre Lande. Derfor tror jeg — ganske vist til Forskel fra den sidste ærede Taler —, at Danmark er ikke det eneste Sted i Verden, hvor